

Wengnatge Musical Gran Mitjà 1

Lluïsa Alegre
Àngels Arnaus
Josep Baucells
Xavier Boliart
Francesca Galofré
Xavier Torns

DINSIC
PUBLICACIONS MUSICALS

LLENGUATGE MUSICAL GRAU MITJÀ 1

Disseny coberta: Lluïsa Jover
Il·lustracions tècniques: Pep Creus
Maquetació: DINSIC GRÀFIC

1a edició: juliol 96
1a reimpressió: octubre 97
2a reimpressió: juny 2000
3a reimpressió: juny 2003

© **DINSIC Publicacions Musicals, S.L. – Santa Anna, 10 - E 3a – 08002 Barcelona**

Ll. Alegre, À. Arnaus, J. Baucells, X. Boliart, F. Galofré i X. Torns, amb la col·laboració de J. I. Gómez

Imprès a: BALMES, Servei Integral de Fabricació del Llibre
Av. Barcelona, 260, polígon industrial El Plà, 08750-Molins de Rei

Dipòsit Legal: B -28.120-2003
ISBN: 84 - 86949 - 22 - X
ISMN: M-69210-127-7

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, comprènent-hi la reprografia i el tractament informàtic, com també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització expressa de l'editor o entitat delegada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

DISTRIBUEIX: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10 - E 3a – 08002 Barcelona
tel. 93 318.06.05 – fax 93 412.05.01
e-mail: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.es - www.dinsic.com

Llibre homologat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per als Ensenyaments Musicals de Grau Mitjà (DOG 2323 - 4.2.97).

Presentació

L'any 94 la nostra editorial es va proposar la realització d'uns llibres de Llenguatge Musical de Grau Mitjà, pensant que d'alguna manera haviem de donar continuació als diversos llibres de Llenguatge Musical de Grau Elemental que ja haviem publicat o que estaven en curs de publicació.

Amb aquesta idea vam contactar amb diversos professionals del tema per tal de procedir a l'elaboració d'aquests llibres.

El procés de treball ha estat lent, laboriós i a vegades dispers –bàsicament a causa de l'alt grau d'ocupació de tots els que finalment han participat en aquest projecte,– però, després d'un esforç important, ara el veiem reflectit en la publicació que us oferim, i pensem que de manera prou satisfactòria.

El nostre objectiu és proporcionar un material útil als professors i alumnes de grau mitjà, en el qual puguin trobar totes aquelles lectures que a vegades el professor no té temps de cercar i de presentar de manera prou adequada als seus alumnes, un guió del programa del curs i molts exercicis sobre les diverses temàtiques.

Probablement aquest llibre, com potser d'altres, no s'adequarà ben bé a les vostres necessitats concretes del curs, nivell, repertori, etc, però ben segur que hi podreu trobar un bon ajut si l'utilitzeu durant tot l'any amb els vostres alumnes com a llibre bàsic.

Desitgem i us demanem que no en feu fotocòpies. L'ús indiscriminat d'aquest llibre –i de tots els altres– mitjançant la fotocòpia és un perill per a la continuïtat d'aquesta o d'altres col·leccions. I potser més endavant vosaltres mateixos lamentaríeu la seva inexistència tot dient: “tenim poques publicacions interessants al país sobre aquest o aquell tema. És difícil trobar el que busques...”

Justament, el bon ús d'aquesta publicació possibilitarà l'existència futura d'altres de paral·leles, i d'aquesta manera podreu “triar i remenar” com ara passa amb les publicacions de Llenguatge Musical de Grau Elemental.

Us desitgem, doncs, una bona feina al grau mitjà, no cal dir-ho, amb el nostre llibre!

Estructura formal del llibre

Aquest llibre està organitzat en sis parts temàtiques, presents cada una d'elles, al seu torn, en les vuit unitats que estructuraven el llibre. Les sis parts temàtiques són:

Lectura
Ritme
Entonació-Oïda
Harmonia
Anàlisi i creativitat
Exercicis diversos

La **lectura** inclou i va desenvolupant de forma implícita o explícita els continguts de ritme i entonació exposats en el quadre de continguts de la pàg.5.

A les pàgines de **ritme**, **entonació-oïda**, **harmonia** i **anàlisi i creativitat** trobareu els continguts exposats al quadre. Només voldríem comentar-vos que els exercicis rítmics que siguin incòmodes per a la veu, cal que els treballeu tot recitant-los.

A les pàgines d'**exercicis** trobareu unes mostres de treballs per realitzar en aquest nivell que no han quedat englobats en les altres pàgines –per la lògica de l'exposició o per altres motius–, però que hem cregut que calia incloure.

Al final hem afegit uns **resums teòrics** que recullen tots aquells elements que creiem que han d'haver quedat perfectament aclarits en acabar aquest primer any de grau mitjà, fins i tot alguns del grau elemental que ens ha semblat que calia remarcar especialment en aquestes pàgines.

Cançó per a l'exercici núm. 2 de la pàg. 17.

Balaio (fragment)

pop. Brasil

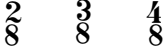
OBSERVACIONS A LA LECTURA

Pel que fa a fragments d'obres vocals, en general hem optat per posar el text en la llengua original malgrat que al mercat moltes vegades les edicions són bilingües o estan traduïdes a la llengua de l'editor.

Aquest mateix criteri l'hem seguit per a les indicacions de dinàmica, agògica o de caràcter que moltes vegades estan en alemany degut a l'origen de l'autor.

Creiem que cada professor ha d'orientar el treball d'aquests aspectes i conduir els seus alumnes pel millor camí professional.

Quadre de continguts

UNITAT		Ritme	Entonació-Oïda	Harmonia	Anàlisi
1	Octubre	Repàs/Repàs divisió ternària-binària Figures específiques 	Do M - Sol M - Fa M la m - mi m - re m interval: 2a/3a M-m 4a/5a J i 8a (J) < 4a/5a > 6a M Diapasó. Transport a tonalitats conegudes.	Repàs de les funcions tonals I, IV i V. Enllaços dels acords en estat fonamental a quatre veus.	Anàlisi de funcions tonals, acords, notes estranyes, cadències. Pedal harmònic. Minuet. Cantata. Concerto grosso. Creativitat amb els elements coneguts.
2	Novembre	 Diferents combinacions rítmiques sense 	Re M-Si \flat M / si m-sol m Transport aplicat a la lectura. Escala i arpegis modificats. Exercicis de memòria.	Repàs de les funcions tonals I, IV i V. La 1a inversió.	Cànon. Coneixement instrumental, repàs general. El contrabaix. Creativitat amb els elements harmònics coneguts.
3	Desembre		6a M-m Sèries d'interval sense referència tonal (amb els interval coneguts). Transport (cont.).	Repàs de les funcions tonals I, IV i V. Les cadències.	Lied. Duet. Clave. Flauta de bec. Anàlisi cadencial.
4	Gener	Ternari a 1 Binari a 1 	La M - Mi \flat M fa \sharp m - do m 7a M-m Transport (cont.).	Repàs de les funcions tonals I, IV i V. La 2a inversió.	Forma imitativa. Trio. Creativitat amb els elements coneguts.
5	Febrer	Canvis de compàs (simple - simple, compost-compost).	Mi M - La \flat M do \sharp m - fa m Transport (cont.). Cromatismes.	Repàs de les funcions tonals I, IV i V. Les notes de pas.	Quintet de vent. El saxòfon. Lectura-audició amb les claus instrumentals.
6	Març	Canvis de compàs: simple - - - compost (temps = temps).	2a augm. Claus: Do 3a, Do 4a. Transport.	Repàs de les funcions tonals I, IV i V. Les brodadures.	Quartet de corda. Lectura de duets, trios i quartets.
7	Abril	Doset	Major - - - menor (lectura). Transport i memòria (cont.).	Repàs de les funcions tonals I, IV i V. Els canvis de disposició.	Quartet vocal. Suite. Anàlisi formal / harmònic / melòdic.
8	Maig	Accents asimètrics (hemíolies, etc.).	Canvi de mode en tons homònims. Sèries d'interval atonal. Repàs.	Repàs de les funcions tonals I, IV i V. Resum.	La partitura d'orquestra. Anàlisi i lectura. Tonalitats. Claus.

UNITAT 1

1 La flauta màgica

W. A. Mozart

Andante *Papageno*

Der Vo - gel - fän - ger bin ich ja, stets

lu - stig - hei - ßa hop - sa - sa! Ich Vo - gel - fän - ger bin be - kannt bei Alt und Jung im

gan - zen Land. Weiß mit dem Lo - cken

um - zu - gehn und mich aufs Pfei - fen zu ver - stehn.

f *p* *8va*

Ritme

1

2

3

4

5

Entonació - Oïda

Memoritza el primer fragment d'aquest cànon:

Cànon

A. Salieri

U - bi ma - lus can - tus, i - bi ma - la mu - si - ca! U - bi bo - nus can _____ tus,
 i - bi bo - na mu _____ si - ca! ma - la mu - si - ca,
 ma - la mu - si - ca, bo - na, bo - na, bo - na mu - si - ca, ma - lus
 can - tus, ma - lus can - tus, bo - na, bo - na, bo - na mu - si - ca!

Amb l'acord tríade major/menor que sents al piano, canta les notes assenyalades:

Encadena aquests arpegis, pensa els enllaços i fixa't en quins acords has treballat:

Entona les diferents escales menors ascendents i descendents (pots variar-ne el ritme):

Aplica els mateixos models de a) i b) a aquests models d'escalas:

Harmonia

LA CADÈNCIA AUTÈNTICA I LA SEMICADÈNCIA

Com ja saps, al final de les frases o semifrases que configuren el discurs musical, hi sol haver unes resolucions harmòniques mitjançant els acords principals (I-IV-V), que ens poden provocar una sensació de repòs absolut o de mig repòs. Quan el repòs és absolut, l'anomenem **cadència autèntica**, i quan només és parcial l'anomenem **semicadència**.

Ara fixa't en aquest exemple de Mozart:

Sonata (KV 300 i) 331

W. A. Mozart

The musical score is for the first movement of Mozart's Sonata in G major, K. 300. It is in 6/8 time and consists of two systems of music. The first system contains measures 1 through 4, and the second system contains measures 5 through 8. In measure 4, the music concludes with a half rest on the dominant note (D5), which is indicated by a bracket and the number '1'. In measure 8, the music concludes with a half rest on the tonic note (G4), indicated by a bracket and the number '2'. The piece starts with a piano (p) dynamic marking.

DINIC - MF - GM 1

Al final del compàs 4 es produeix un descans sobre l'acord de Dominant (1).

Al compàs 8 el descans es produeix sobre l'acord de Tònica (2).

El primer l'anomenem **semicadència** i el segon **cadència autèntica**.

Per definir una cadència normalment necessitem un mínim de dos acords.

Així, per a la cadència autèntica hi sol haver la successió V-I, i per a la semicadència només cal anar a reposar al V.

1. Assenyala totes les cadències que trobis a les melodies de la pàg. 39.

2. Escolta atentament aquests quatre exemples de Mozart sense mirar el llibre i endevina el tipus de cadència que hi sentis. Després comprova-ho.

Sonata KV (300h) 330

W. A. Mozart

The musical score is for the first movement of Mozart's Sonata in G major, K. 300h. It is in 2/4 time and consists of two systems of music. The first system contains measures 1 through 4, and the second system contains measures 5 through 8. In measure 4, the music concludes with a half rest on the dominant note (D5), which is indicated by an ellipsis (...). In measure 8, the music concludes with a half rest on the tonic note (G4), also indicated by an ellipsis (...).

Anàlisi i creativitat

Sonata en sol m per a flauta de bec i baix continu (fragment)

J. S. Bach

Allegro

The musical score is written for Flute and Cello. It is in G minor, 3/4 time, and marked Allegro. The score consists of four systems. The first system shows the flute part with dynamics *p* and *f*, and the cello part with dynamics *(f)* and *(p)*. The second system continues the flute part with a trill. The third system shows the flute part with a trill and the cello part with a trill. The fourth system shows the flute part with a trill and the cello part with a trill.

- El tema principal d'aquesta sonata està basat en una fórmula rítmica que es va descobrint tant a la melodia, portada per la flauta de bec, com en el diàleg que estableix amb el clave.

Saps de quin esquema es tracta?

- Assenyala a la partitura amb aquest signe cada vegada que el trobis.
- Analitza les frases, semifrases, brodadures (unitat 6), notes de pas (unitat 5) i acords de I-IV-V.

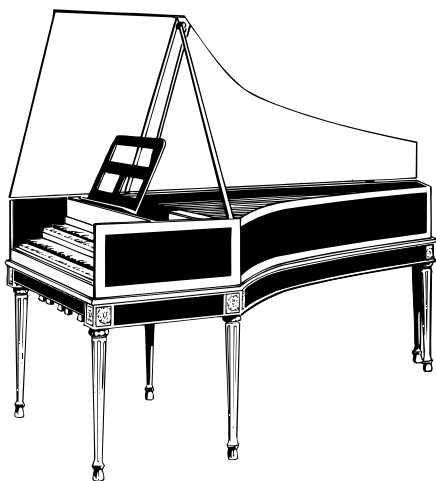
Aquest és un duet escrit per a clave i flauta de bec. Forma quatre duets en què els instruments siguin de famílies diferents.

1 _____

3 _____

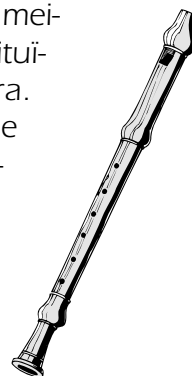
2 _____

4 _____

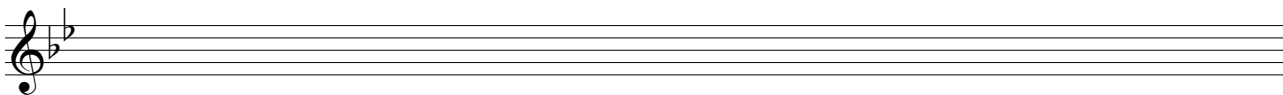
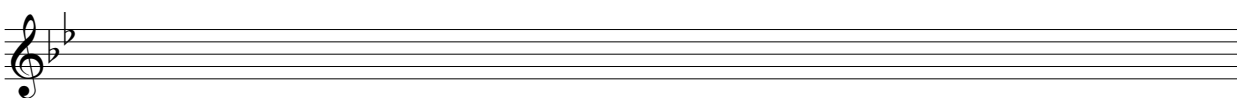

Clave: instrument de teclat molt important entre els s. xvi i xviii. Té les cordes metàl·liques i en pinsar-les s'obté una sonoritat molt peculiar.

Flauta de bec: instrument de vent-fusta anomenat també flauta dolça, que va tenir el seu moment més brillant en els s. xvi i xvii. A partir de la segona meitat del s. xviii va ser substituïda per la flauta travessera. La família de les flautes de bec consta dels instruments següents: soprani-
no, soprano, contralt, tenor i baixa. En l'actualitat, la flauta de bec s'ha incorporat de nou al repertori de la música contemporània.

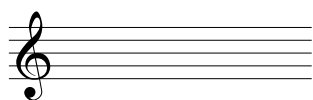

Escriu una melodia en la tonalitat de sol m que recordi els elements rítmics d'aquesta sonata de Bach:

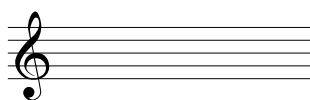

Exercicis

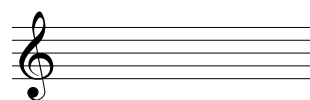
1. Escriu un interval que encaixi amb cada definició:

Harmònic, simple,
consonant.

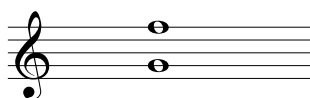

Melòdic, compost,
augmentat, de 7 1/2 tons.

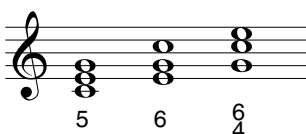
Harmònic, de 7 tons,
dissonant.

Escriu ara tu les definicions:

2. Escolta bé els acords que a continuació sentiràs i digues si són en estat fonamental, 1a o 2a inversió (pàg. 79):

Recorda:

a)

5	6
	4

b)

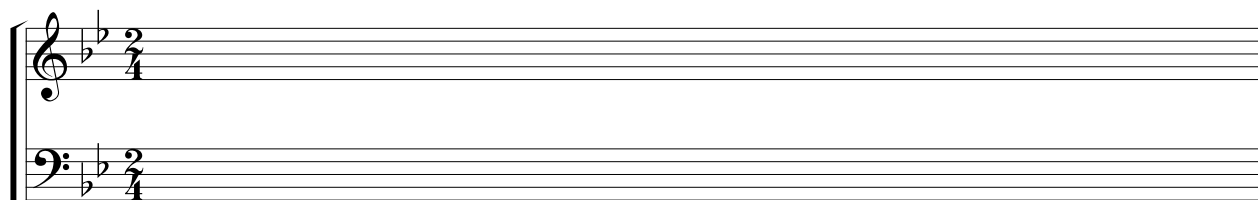
c)

d)

3. Ara prova d'escriure la nota que falta i afegeix el xifrat que els correspon:

4. Transcriu els compassos 3 i 4 del **Trio II** de **Mendelssohn** (pàg. 81) al doble pentagrama.

5. Escriu l'índex d'altura de les notes següents (consulta la pàg. 156):

Resums teòrics

ARMADURES I TONALITATS

Si construïm totes les escales Majors/menors possibles, a partir de qualsevol nota, i les ordenem pel seu nombre de notes alterades, veurem que els diesis (#) apareixen respectant aquest ordre:

N. alteracions	Nota alterada (#)	Tonalitat
1.	fa	 Sol M - mi m
2.	fa do	 Re M - si m
3.	fa do sol	 La M - fa# m
4.	fa do sol re	 Mi M - do# m
5.	fa do sol re la	 Si M - sol# m
6.	fa do sol re la mi	 Fa# M - re# m
7.	fa do sol re la mi si	 Do# M - la# m

(Si us hi fixeu, l'**últim sostingut** de cada armadura correspon a la **Sensible**, el setè grau de la tonalitat Major.)

I els bemolls apareixen en aquest ordre:

N. alteracions	Nota alterada (b)	Tonalitat
1.	si	 Fa M - re m
2.	si mi	 Sib M - sol m
3.	si mi la	 Mib M - do m
4.	si mi la re	 Lab M - fa m
5.	si mi la re sol	 Reb M - sib m
6.	si mi la re sol do	 Solb M - mib m
7.	si mi la re sol do fa	 Dob M - lab m